

JAN KOCHANOWSKI

Tren XIII

JAN KOCHANOWSKI

TRENY

Tren XIII¹

Moja wdzięczna² Orszulo, bodaj ty mnie była
Albo nie umierała lub sie nie rodziła.
Małe pociechy płacę wielkim żalem swoim
Za tym nieodpowiednim pożegnaniem³ twoim.
Omyliłaś mię⁴ jako nocny sen znikomy⁵,
Który wielkością⁶ złota cieszy zmysł⁷ łakomy⁸,
Potym nagle uciecze⁹, a temu na jawi¹⁰
Z onych skarbów jeno chęć a żądzą¹¹ zostawi.
Takeś ty mnie, Orszulo droga, uczyniła:
Wielkieś nadzieje w moim sercu roznieciła,
Potymeś mię smutnego nagle odbieżyła¹²
I wszystkie moje z sobą pociechy zabrała.
Wzięłaś mi, zgoła mówiąc¹³, dusze połowicę¹⁴,
Ostatek przy mnie został na wieczną tesknicę¹⁵.
Tu mi kamień, murarze, ciosany połóżcie,
A na nim tę nieszczęsną pamiątkę¹⁶ wydróżcie¹⁷:
ORSZULA KOCHANOWSKA TU LEŻY, KOCHANIE¹⁸
OJCOWE ALBO RACZEJ PŁACZ I NARZEKANIE.
OPAKEŚ TO, NIEBACZNA¹⁹ ŚMIERCI, UDZIAŁAŁA²⁰:
NIE JAĆ ONEJ, ALE MNIE ONA PŁAKAĆ MIAŁA.

¹W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Trenach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

²*wdzięczny** (starop.) — miły, przyjemny. [przypis redakcyjny]

³*pożegnaniem* (starop. forma N.) — pożegnaniem; *za tym nieodpowiednim pożegnaniem*: z powodu tego niezapowiedzianego, niewłaściwego pożegnania. [przypis redakcyjny]

⁴*omyliłaś mię* (starop.) — zwiódłaś mnie, zmyliłaś mnie. [przypis redakcyjny]

⁵*sen znikomy* — znikający, nieuchwytny. [przypis redakcyjny]

⁶*wielkość** — wielka ilość. [przypis redakcyjny]

⁷*zmysł* — tu w znaczeniu ogólnym: zmysły. [przypis redakcyjny]

⁸*łakomy* (daw.) — pożądlivy, chciwy. [przypis redakcyjny]

⁹*ucieczce* (forma starop.) — ucieknie. [przypis redakcyjny]

¹⁰*na jawi* (forma starop.) — na jawie. [przypis redakcyjny]

¹¹*żądza* (starop.; tu forma B. lp: żądzą) — namiętne pragnienie. [przypis redakcyjny]

¹²*odbieżyła* (forma starop.) — odbiegła; por. „bieżeć” [np. Tren XVI: „śmierć (...) k nam bieży”]. [przypis redakcyjny]

¹³*zgoła mówiąc* — mówiąc bez ogródek, mówiąc wprost. [przypis redakcyjny]

¹⁴*dusze połowicę* (starop.) — połowę duszy. [przypis redakcyjny]

¹⁵*tesknica* (starop.) — tęsknota, żal. [przypis redakcyjny]

¹⁶*pamiątka** (daw.) — upamiętniający znak (dziś znaczenie węższe); *nieszczęsna pamiątka*: znak świadczący o nieszczęściu i upamiętniający je. [przypis redakcyjny]

¹⁷*wydróżcie* (forma starop.) — wyzlóbcie, wyrójcie, wydrążcie. [przypis redakcyjny]

¹⁸*kochanie* — przedmiot miłości, a zarazem miłość. [przypis redakcyjny]

¹⁹*niebaczny* (starop.) — nie mający baczenia na coś, czyli nie zwracający na coś uwagi, nieuważny, tu: nie przestrzegający ustalonego porządku rzeczy. [przypis redakcyjny]

²⁰*opakeś to (...) udziałala* (starop.) — postąpiłaś na opak, przewrotnie, wbrew naturalnemu porządkowi rzeczy. [przypis redakcyjny]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/treny-tren-xiii>

Tekst opracowany na podstawie: Jan Kochanowski, *Treny*, Drukarnia Łazarzowa, wyd. 2, Kraków, 1583

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Okładka na podstawie: [slightly everything@Flickr](mailto:slightlyeverything@Flickr), CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Pomóż uwolnić konkretną książkę, wspierając zbiórkę na stronie wolnelektury.pl.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły](#) na stronie Fundacji.